

Kultur- och fritidsnämnden

Alexander Lind af Hageby (L)
Ordförande, kultur- och fritidsnämnden

**Införande av en kommunal förvaltare av världsarvet
Birka och Hovgården**

Dnr KFN23/48

Förslag till beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Motivering

Det är självklart en kommunal uppgift att lyfta fram de kulturmiljöer och specifikt de världsarv som finns i Ekerö kommun. Det har varit ett mycket framgångsrikt projekt som bedrivits i "Upplev Hovgården" och "Upptäck Hovgården" i samarbete med SFV och RAÄ de senaste åren. Detta ska få en fortsättning i någon form och gärna i samarbete med andra intressenter och lokala föreningar. Det är dock inte lämpligt att man i ett motionssvar beslutar om enskilda tjänster utan det görs i budgetöverläggningar över hela kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde. För Mittenstyret är det viktigt att arbetet med att lyfta fram Hovgården/Birka och andra kulturmiljöer fortsätter. Det är ett av kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden.

Beslutsunderlag

Motionssvar – Införande av en kommunal förvaltare av världsarvet Birka och Hovgården,
2024-05-02

Motion – Införande av en kommunal förvaltare av världsarvet Hovgården Birka –
KF 2023-04-24 (Ö)

Beslutet expedieras till

Kommunstyrelsen

Alexander Lind af Hageby (L)
Ordförande, kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Motionssvarsunderlag

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ge kultur- och fritidsförvaltningen i uppdrag att i samråd med Statens fastighetsverk och Riksantikvarieämbetet verka för inrättandet av en kommunal tjänst som förvaltare av världsarvet Hovgården och Birka.

Kultur- och fritidsförvaltningen har sedan 2021 aktivt sökt och beviljats finansiering från Region Stockholm samt Riksantikvarieämbetet för projekten "Upptäck Hovgården" och "Upplev Hovgården". Syftet med dessa projekt har bland annat varit att framhäva den del av världsarvet som återfinns på Adelsö, möjliggöra samverkan med lokala aktörer samt etablera ett infocenter för besökare på platsen. Fram till och med 2023 har regionen bidragit med 600 tkr och Riksantikvarieämbetet med 1 010 tkr. Dessutom har kommunstyrelsen i Ekerö kommun tillfört medel motsvarande 600 tkr, vilket utgör 27 procent av den totala finansieringen.

Projekten har mottagits mycket positivt både av besökare och av lokala aktörer på Adelsö. Avgörande för det lyckade arbetet har varit anställningen av en världsarvssamordnare som har drivit arbetet i alla sina delar. Förvaltningen ser världsarvssamordnaren som en central roll för att fortsätta utvecklingen av Hovgården som besöksmål och för att upprätthålla den samverkan som har etablerats med de lokala aktörerna. Samordnartjänsten möjliggör även fortsatt drift av infocentret.

För att säkerställa fortsatt verksamhet har förvaltningen aktivt undersökt möjligheter till extern finansiering. Vi konstateras dock att detta utgör en osäker väg för att garantera arbetets långsiktiga fortlevnad. Externa medel av denna typ används främst för att starta och driva projekt under en kortare tid och inte för att täcka de kostnader som följer av att integrera dem i ordinarie verksamhet.

Förvaltningen har hört av sig till kontaktpersoner för de andra 14 världsarven i Sverige för att få information om deras världsarvssamordning. Svaren visar att huvudmän för världsarven har tillsatt permanenta tjänster för att samordna arbetet. På de flesta håll är tjänsterna på heltid dedikerade till arbete med världsarvet. På några håll utgör arbetet med världsarvet del av heltidstjänst där den andra delen går till arbete med andra kulturarvsfrågor. Finansieringen varierar beroende på världsarvens geografiska omfattning och innehåll. Exempelvis finansieras världsarvet Hälsingegårdarnas världsarvssamordnare av Länsstyrelsen Gävleborg, eftersom världsarvet sträcker sig över fem kommuner och täcker en stor del av länet. I något fall har flera myndigheter gått samman för att finansiera en tjänst. Flera världsarvsamordnartjänster finansieras till fullo av den kommun som världsarvet är beläget i. Så är fallet med Södra Ölands odlingslandskap, Karlskrona örlogsstad, Gammelstad kyrkstad, Världsarvet Falun och Hansestaden Visby.

I samtal med regionala och statliga aktörer som är verksamma vid Världsarvet Birka-Hovgården har det framkommit att en permanent samfinansiering av en samordnartjänst inte är aktuell. De övriga aktörerna menar att de redan bidrar, exempelvis genom förvaltning och skötsel av den

mark där platsen ligger. För att fortsätta utvecklingsarbetet över tid och ytterligare stärka de värden som arbetet medför för Ekerö kommun anser förvaltningen därför att det vore en om möjligt önskad satsning med en kommunalt finansierad världsarvssamordnartjänst. Den förut-sägbarhet och kontinuitet som skulle komma med inrättandet av tjänsten förväntas innebära att de positiva effekterna blir större och främjar möjlighet till samverkan med organisationer, myndigheter, företagare och andra aktörer. I en sådan tjänst kan det därtill rymmas uppdrag som syftar till att lyfta fram och utveckla andra kulturhistoriska miljöer i kommunen och skapa relationer dem emellan samt att ansöka om och driva utvecklingsprojekt med extern finansiering.

Iréne Hededal
Chef för kultur- och fritidsförvaltningen

Riccard Slettengren Badiali
Utvecklingsledare